

Landhöjning | 6

Landhöjning i framtiden

UPPDRAG / FAKTATEXT / NIVÅ 1

Landhöjning | 6

Landhöjning i framtiden

OBS! Uppgiften görs gemensamt med hela klassen/gruppen under ledning av pedagogen.

Tror ni att de här sjöbodarna låg såhär långt upp på land när de byggdes?

FOTO: Liselott Nyström Forsén

1.

Fundera över den här frågan.

Ni behöver inte kunna svaren.

- Har ni någon gång sett en brygga, sjöbod eller ett båthus långt från vattnet?

2.

Gör tillsammans en cirkel på marken, antingen genom att lägga ut ett rep eller hopprep, rita i sand, eller lägga ut stenar, pinnar, gräs eller något annat tillgängligt naturmaterial. Området inuti cirkeln är land och området utanför cirkeln är hav.

Hitta varsin sten och pinne som kan representera en sjöbod och en brygga. Placera ut era sjöbodar och bryggor där ni tycker att det är bra att bygga dem.

I mån av tid kan ni även placera ut havs-, skogs- och strandlevande djur (se faktablad) i deras respektive levnadsmiljöer för att sedan diskutera vad som händer med dem vid landhöjning.

Läs faktatexten om landhöjning i framtiden.

(Kan läsas i helklass eller individuellt/i smågrupper.)

Lägg nu ut en större cirkel utanför den första. Området inuti den nya cirkeln är det land som har kommit fram genom landhöjningen. Området utanför den nya cirkeln är hav. Den gamla cirkeln blir den tidigare stranden.

3.

Utifrån den gamla och den nya stranden, diskutera vad som hänt med de sjöbodar och bryggor som eleverna fick placera ut.

Om ni även har med djur, diskutera vad som hänt med dem.

Ni kan utgå från dessa frågor:

- Vad har hänt med er strand på den tid som gått?
- Vad har hänt med era sjöbodar och bryggor?
- Vill ni fortfarande att de ska vara kvar där ni byggde dem?
- Vad har hänt med djuren som bodde här?

Tror ni att några har flyttat?

Landhöjning | 6

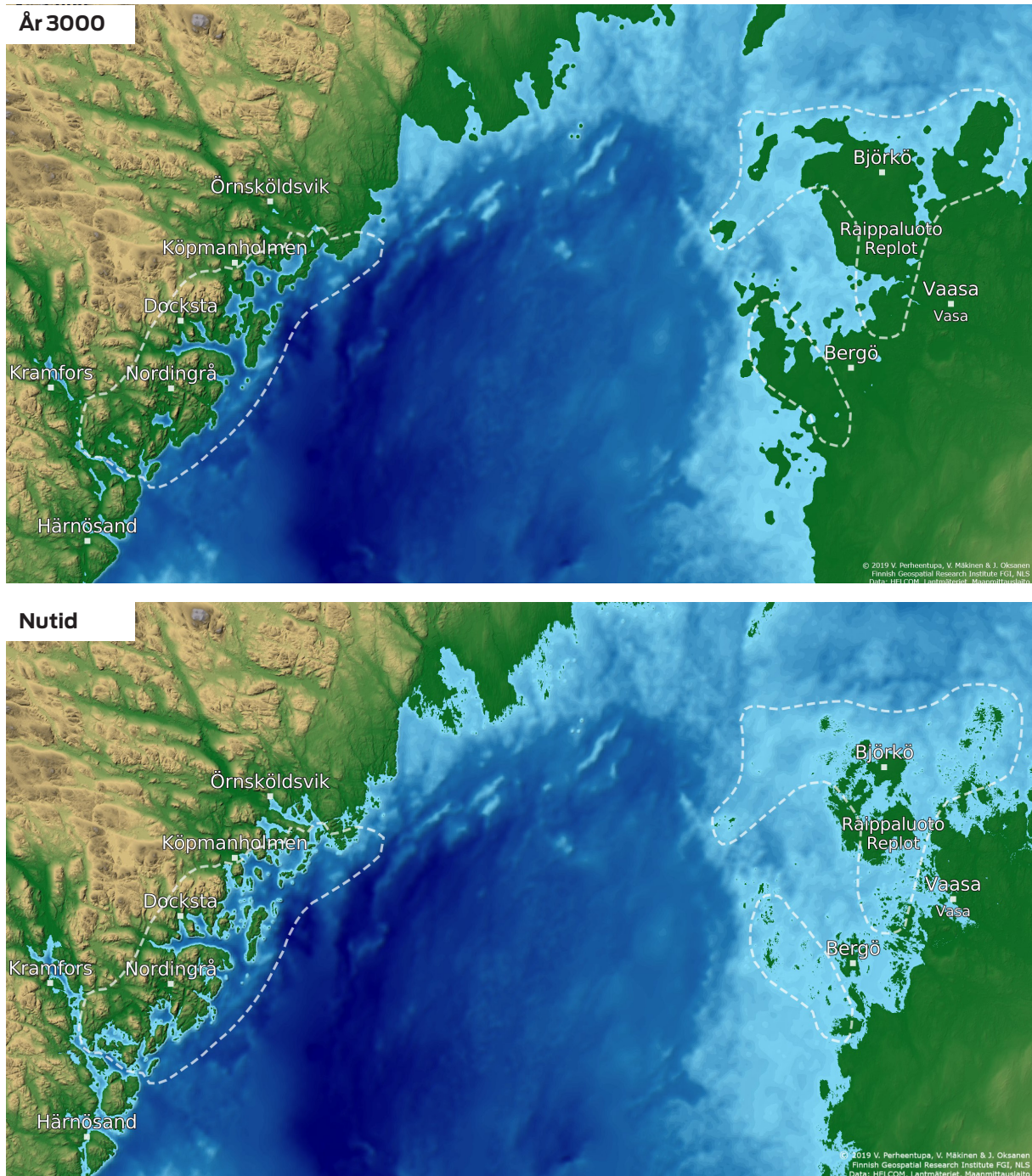
Landhöjning i framtiden

Många hus som byggdes vid vattnet ligger nu långt uppe på land. Här har man markerat hur var havsytan var på 1900-talet. Då är det lätt att se hur mycket marken höjer sig.

Foto: Malin Henriksson

Landhöjning betyder att marken blir lite högre hela tiden. Det går så långsamt att vi inte kan se att det händer. Sedan marken trycktes ner av inlandsisen har den höjt sig 800 (åtta hundra) meter. Just nu höjer sig marken ungefär nio millimeter varje år. På 100 (ett hundra) år blir det nästan en hel meter. Forskare tror att landhöjningen kommer att fortsätta i flera tusen år till.

Så här kan landskapet se ut om 1 000 (ett tusen) år. Många av öarna kommer då att sitta ihop med fastlandet.

När marken höjer sig flyttas de gamla stränderna bort från vattnet. Till slut börjar det växa skog på dem. En del djur och växter behöver leva nära vattnet. De måste hela tiden flytta för att vara kvar på stranden.

När marken höjer sig flyttas också alla hus och bryggor. Det finns många olika hus som vi vill ha nära vattnet. Båthus, sjöbodar och bryggor måste ligga precis vid vattnet för att vi ska kunna använda dem. Allting vi bygger vid vattnet flyttas sakta längre och längre bort från havet. På flera platser kan vi se hus och bryggor som har flyttats långt upp på land.

Dessa djur kan ni använda i mån av tid:

Strandskatan går på stranden och letar mat. Den äter gärna musslor och snäckor. Tycker ni att den liknar vår vanliga skata?

Gäddor kan ligga i vassen och värma sig när det är soligt. Sedan simmar de ut på djupt vatten och jagar. FOTO: Anniina Saarinen

Älgen bor i skogen men den kan simma. Ibland simmar den ut till en ö för att leta mat.

Svanar äter sjögräs på botten. Därför simmar de mest nära land. Där är det inte så djupt. FOTO: Patrik Bylund

Gråsälen lever i havet och jagar fisk. Ibland lägger den sig på en klippa och solar.